

Unjárgga gielda/Nesseby kommune

Helhetlig plan for bosetting og integrering av flyktninger 2016-2019

Vedtatt av kommunestyret
XX.XX.2016

Innholdsfortegnelse

1 Bakgrunn for helhetlig handlingsplan	3
2 Sammendrag.....	3
3 Innledning.....	4
3.1 Begrepsavklaringer.....	4
3.2 Innvandrere i Nesseby	5
4 Hovedmål for integrering og bosetting.....	6
5 Flyktningtjenesten	6
5.1 Status	6
5.2 Utfordringer.....	7
5.3 Mål for perioden 2016-2019.....	7
5.4 Introduksjonsprogrammet.....	7
5.4.1 Status	7
5.4.2 Lov om introduksjonsordningen og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven).....	7
5.4.3 Utfordringer.....	9
5.4.4 Mål for perioden 2016-2019.....	9
6 Oppvekstsenteret	10
6.1 Barnehagen.....	10
6.1.1 Barnehagetilbud.....	10
6.1.2 Utfordringer.....	11
6.1.3 Mål for perioden 2016 – 2019	11
6.2 Utdanning og opplæring for barn	12
6.2.1 Status grunnskole	12
6.2.2 Skoletilbud.....	12
6.2.3 Utfordringer.....	14
6.3 Utdanning og opplæring for voksne	14
6.3.1 Status voksenopplæring.....	14
6.3.2 Rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne	14
6.3.3 Grunnskoleopplæring for voksne	15
6.4 Utfordringer.....	16
6.5 Mål for perioden 2016-2019.....	17
7 Arbeid og inntekt.....	18
7.1 Status	18

7.2 Utfordringer	18
7.3 Mål for perioden 2016 – 2019	18
8 NAV	19
8.1 Status	19
8.2 Utfordringer	19
8.3 Mål for perioden 2016 – 2019	19
9 Kultur og fritid.....	20
9.1 Status	20
9.2 Utfordringer	21
9.3 Mål for perioden 2016 – 2019	22
10 Bolig og bosetting	22
11.1 Status	22
10.2 Utfordringer	24
10.3 Mål for perioden 2016 -2019.....	24
11 Helse.....	25
11.1 Status	25
11.2 Utfordringer	27
11.3 Tannlege/tannhelse/Øyelege/Optiker	27
11.4 Mål for perioden 2016 – 2019	28
12 Økonomiske rammer	28
12.1 Integreringstilskudd.....	28
12.2 Innbyggertilskudd.....	29
12.3 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	29
12.4 Kartlegging av utgifter til bosetting og integrering i Norge	29
12.5 Utfordringer	30
12.6 Mål for perioden 2016 -2019.....	30
13 Handlingsplan 2016 -2019	31
15 Vedlegg	34
15.1 Organisering Nesseby kommune.....	34

1 Bakgrunn for helhetlig handlingsplan

Kommunestyres vedtak lyder som følger (PS 73/15):

1. Unjárgga gielda/Nesseby kommune ønsker fortsatt å bosette flyktninger i kommunen.
2. Det bosettes 10 eller inntil 15 pr. år i perioden 2017-2019
3. Rådmannen får fullmakt til å iverksette bygging, leie eller kjøp av boenheter til flyktninger
4. Det igangsettes helhetlig planarbeid for bosetting og integrering av flyktninger. Legges frem for kommunestyret i juni 2016.

2 Sammendrag

Unjárgga gielda/Nesseby kommune har bosatt flyktninger siden desember 2013. Det årlige bosettingsantallet ligger på mellom 10 og 15, og det er vedtatt at kommunen skal bosette flyktninger frem til 2019. Forutsetningen for videre bosetting er at det blir utarbeidet en helhetlig plan for bosetting og integrering. Planen skal inneholde målsetting og konkrete tiltak for god integrering.

I dag er det behov for helhetlig arbeid for hver enkelt introduksjonsdeltaker. Dette vil si at spesielt flyktningstjenesten, oppvekstsenteret, NAV og helse samarbeider tettere, slik at kvalifiseringstilbudet gitt av kommunen fører raskere frem til arbeid eller studier. Dette innebærer spesielt at en samlokalisering av flyktningstjenesten og voksenopplæringen blir prioritert.

Kommunen bør prioritere å bruke ressurser i en tidlig fase av bosetting, for å forebygge dyrere løsninger i ettertid. Eksempelvis vil god opplæring i språk, samt kunnskap om norsk samfunns- og arbeidsliv gjøre det lettere for hver enkelt å komme seg ut i utdanning eller arbeid. Det er derfor nødvendig med eksempelvis tidligere start av grunnskoleutdanning med språkhjelp, slik at tiden i introduksjonsprogrammet ikke overstiger de to årene som er satt av til kvalifisering. En individuell fremtidsplan bør derfor utarbeides så raskt og så konkret som mulig, hvor både voksenopplæringen, flyktningstjenesten og NAV samarbeider med hver enkelt introduksjonsdeltaker om tiltak og planer. Gode språk- og arbeidspraksisplasser bidrar også til raskere norskkunnskaper og kunnskap om norsk arbeidsliv. Dette vil igjen gjøre introduksjonsdeltakerne raskere økonomisk selvstendige. Flere av introduksjonsdeltakerne er allerede i gode arbeids- og språkpraksisplasser, men det er fortsatt stort behov for flere plasser.

Det må finnes tilgjengelige boliger som egner seg for de flyktningene vi allerede har bosatt, da det i dag er spesielt mangel på boliger med flere soverom.

For en bedre integrering av flyktningene er det viktig å ha fokus på den manglende kollektivtrafikken i kommunen. Fravær av transporttilbud vanskeliggjør integrering, både med tanke på at det er krevende for bosatte flyktninger uten sertifikat å komme seg på lønnet arbeid til ordinære arbeidstider, samt å kunne være med på aktiviteter på kveldstid.

Flyktninger er en god ressurs for kommunen, og de har et sterkt ønske om å være en del av nessebysamfunnet. Lokale idrettslag og foreninger er flinke til å inkludere barn i sine aktiviteter, hvor de aller fleste er med på aktiviteter på ettermiddag og kveldstid.

God integrering av flyktninger er et helhetlig samfunnsansvar, det er derfor viktig at hele Nessebys befolkning tar del i dette arbeidet. Flyktningbarn bosatt i kommunen blir godt ivaretatt, og det jobbes med å opprette arenaer der også voksne flyktninger kan bygge nettverk med nessebyværingene på en god måte. De har vist at de gjerne tar del i vårt fellesskap, hvor de gjennom for eksempel kafeen Nasasho annenhver fredag har bidratt med å bygge vennskap over tradisjonell mat fra deres eget hjemland.

3 Innledning

Unjárgga gielda/Nesseby kommune er ny i arbeidet med å bosette flyktninger. Fra 2013 og frem til nå har det årlige bosettingstallet ligget mellom 8 og 14. I tillegg har det vært et par familiegjenforeninger. De bosatte flyktningene kommer pr. i dag fra Somalia og Syria.

Kommunestyret vedtok i sak PS 73/15 et bosettingsmål på 10 til 15 flyktninger per år i perioden 2019-2019. Det ble også vedtatt igangsetting av helhetlig planarbeid for bosetting og integrering av flyktninger.

Oppgaven ble delegert til bosettingsgruppa, en prosjektgruppe som ble opprettet i 2013 for å fordele oppgaver knyttet til integrering og bosetting. Denne gruppa består av representanter fra NAV, hjelpetjenesten, flyktningtjenesten og oppvekstsenteret, men kan ta inn flere tjenester ved behov. Integrering krever innsats fra ulike etater i kommunen.

3.1 Begrepsavklaringer

Flyktning: er en person som fyller kravene til å få beskyttelse (asyl) i Norge. Denne personen har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe.

Hovedsakelig bosettes flyktninger via asylmottak eller ved direktebosetting fra flyktningleirer, også benevnt som overføringsflyktninger.

Overføringsflyktninger: (FN flyktninger) kommer til Norge direkte fra flyktningleir.

Familiegjenforening: Personer som bor i Norge kan søke om å få familiegjenforening for personer i utlandet som de er, eller skal bli i familie med. Den som får oppholdstillatelse fra UDI med hjemmel i vilkårene for familiegjenforening, kan blant annet ha krav på deltagelse i introduksjonsprogrammet.

Asylsøker: En person kalles asylsøker når han eller hun har søkt om beskyttelse (asyl) i Norge, og ikke har fått søknaden sin endelig avgjort.

En person er bare asylsøker fra han eller hun har meldt seg for politiet i Norge og søkt om beskyttelse, fram til asylsøknaden er blitt behandlet og et endelig vedtak er fattet. Det er UDI eller UNE som behandler disse søknadene.

Når asylsøkere har fått endelig svar på søknadene sine, kalles de ikke lenger asylsøkere.

Hvis de får positivt svar på søknaden, får de oppholdstillatelse som flyktning eller på humanitært grunnlag.

Hvis de får endelig avslag på søknaden fra UDI eller UNE, må de reise ut av Norge.

Innvandrere: er en person som flytter til et annet land med sikte på varig opphold. I statistiske sammenhenger i Norge betegner gjerne innvandrere en person som bor fast her i landet og som har to utenlandskfødte foreldre. Det ble tidligere skilt mellom *førstegenerasjonsinnvandrere* som er født i utlandet og har innvandret til Norge, og personer som er født i Norge med to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet, tidligere kalt *andregenerasjonsinnvandrere*.

Innvandrerbefolkningen: består av personer med to utenlandskfødte foreldre. Dette kan være personer som har innvandret til Norge, og personer som er født i Norge med to foreldre som er født i utlandet.

UDI: Utlendingsdirektoratet er den sentrale etaten i utlendingsforvaltningen. UDI skal sette i verk og bidra til å utvikle innvandrings- og flyktningpolitikken til regjeringen. UDI skal legge til rette for ønsket og lovlig innvandring og sørge for at de som oppfyller vilkårene, får komme til Norge. Samtidig har de en kontrollfunksjon og skal se til at systemet ikke blir misbrukt.

IMDi: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. IMDi er et forvaltningsorgan og kompetansesenter som skal styrke kommunenes, sektormyndighetenes og andre samarbeidspartners kompetanse på integrering og mangfold. IMDIs hovedoppgaver er blant annet å samarbeide med kommuner om bosetting, norskopplæring og grunnleggende kvalifisering av flyktninger og deres familiegjeforente, samt følge opp introduksjonsloven.

Introduksjonsprogrammet: Introduksjonsprogrammet er et opplæringsprogram for flyktninger og familiegjeforente med flyktninger. I hovedsak består programmet av fagene norsk og samfunnskunnskap, samt yrkesrettet språkpraksis eller andre tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til arbeidslivet. Målet er at deltakerne skal lettere bli økonomisk selvstendige og kunne delta i arbeids- og samfunnsliv.

3.2 Innvandrere i Nesseby

Innvandrere til Nesseby er flyktninger, familiegjeforente og arbeidsinnvandrere. Samlet er alle innvandrere til Nesseby en viktig tilvekst kulturelt og i forhold til å betjene deler av arbeidsmarkedet. Innvandrerne er en resurs for Nesseby og det er viktig å sikre at vi driver et integreringsarbeid som er effektivt. Dette gjelder spesielt for flyktningene, slik at de får et godt grunnlag for å velge Nesseby som bosted. Flyktningene utgjør derfor et innsatsområde der vi fortsatt har behov for å lykkes.

Voksenopplæringen i kommunen har ansvar for å gi opplæring til alle innvandrere til Nesseby som har rett eller plikt til norskopplæring. I denne handlingsplanen vil det kun være de som er deltakere i introduksjonsprogrammet (rett og plikt) som vil bli omtalt.

4 Hovedmål for integrering og bosetting

Gjennom introduksjonsordningen skal vi ha som mål at flyktninger som bosettes i Nesseby kommune får god opplæring i norsk språk slik at de etter 6 måneder kan gjøre seg forstått på norsk i dagliglivet. Etter 2 år skal alle bosatt i Nesseby være i jobb og/eller studier, eller annen aktivitet utenfor introduksjonsprogrammet, samt ha et rikt sosialt liv.

5 Flyktingtjenesten

5.1 Status

I Unjárga/Nesseby er det bosatt til sammen 37 flyktninger. Av disse er de fleste bosatt ordinært gjennom IMDi, men vi har også bosatt familieegjenforente, og noen er født i kommunen.

Flyktingtjenesten sørger for introduksjonsprogram etter introduksjonsloven til nyankomne flyktninger som bosettes i kommunen.

Flyktingtjenesten har pr. i dag en rådgiverstilling og en miljøarbeiderstilling. Det brukes mye tid på tilrettelegging og gjennomføring av introduksjonsprogrammet, samt til å bistå flyktningene på en rekke andre områder (veiledning og informasjon, skape aktiviteter og praktisk bistand). Det oppleves at bemanningen er knapp. Mye av årsaken er dårlig tilbud av offentlig transport, og mye tid går med på transport til diverse aktiviteter/gjøremål.

Integrering av flyktninger er et mangfoldig og omfattende arbeid. En viktig målsetting i dette arbeidet er at den enkelte så raskt som mulig skal bli en del av nessebysamfunnet. Noen av nøkkelfaktorene for å lykkes med dette er språk, arbeid, skole, fritid og nettverk. Dette medfører høyt fokus på praktisk tilrettelegging og individuelle løsninger for hver enkelt introdeltaker.

Flyktingtjenesten er kommunens mottaksapparat for flyktninger som blir bosatt i Nesseby. En av hovedoppgavene er å skaffe boenhet, primært kommunale boliger, og klargjør boligene før ankomst av nye flyktninger. Det er også denne tjenesten som møter flyktningene ved ankomst, enten ved flyplass eller hurtigrutekaia, samt gir nødvendig informasjon til skole, barnehage og helse.

I flyktingenes daglige arbeid for å finne seg til rette i nessebysamfunnet er flyktingtjenestens ansatte viktige støttespillere. Tjenesten følger opp flyktingenes behov på ulike områder, og de bidrar til deltakelse i ulike tilbud i Nesseby. Gjennom flyktingtjenesten sikres det at flyktingene knyttes til opplæring og språkpraksis.

Det er flyktingtjenesten som har kommunikasjon med IMDi nord, da det er IMDi nord som tildeler flyktingene bostedskommune.

Flyktingtjenesten har kontor på Ishavssenteret i Varangerbotn.

5.2 Utfordringer

- Sårbar tjeneste med få ansatte vanskeliggjør tilstrekkelig oppfølging av hver enkelt deltaker, noe som igjen går ut over kvaliteten i innholdet i programmet
- Flyktningtjenesten har god lokalisering av sitt lokale, det er sentralt og lett tilgjengelig for alle. Derimot tilfredsstillende ikke lokalet kravet til sikkerhet og konfidensielle samtaler. Et egnet rom for diverse introtiltak i regi av flyktningtjenesten mangler også.
- Lite eller ingen offentlig transport vanskeliggjør både jobben med individuelt tilpasset introduksjonsprogram, få deltakerne ut i ordinært arbeid, samt gi et godt tilbud til deltakernes sosiale liv utenom skole- og arbeidstid. Dette vanskeliggjør og stagnerer integreringsprosessen.
- Overgangen fra introduksjonsdeltaker til «selvstendig samfunnsdeltaker» er en stor utfordring når jobbmarked og tilbud av studier innad i kommunen er begrenset.
- Boligtilgangen i Nesseby kommune er begrenset.
- For å bedre gjennomføringen av introduksjonsprogrammet for hver enkelt deltaker, er det ønskelig med et enda tettere samarbeid med voksenopplæringen, og det ideelle er samlokalisering.

5.3 Mål for perioden 2016-2019

- Bidra til at flyktninger som er ferdig med introduksjonsprogrammet kommer seg i arbeid eller studier.
- Bedre og tettere oppfølging av introduksjonsdeltakerne.
- Effektivisere og bedre overgangen fra introduksjonsprogram til «ordinært» liv. Her med hovedfokus på jobb og studier, som vil innebære større samarbeid med instanser som kan gi kvalifisert rådgivning for hver enkelt deltaker.
- Bedre kontakten med frivillige lag og foreninger i Nesseby kommune.

5.4 Introduksjonsprogrammet

5.4.1 Status

Introduksjonsprogrammet har pr. dags dato 12 deltakere.

5.4.2 Lov om introduksjonsordningen og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

§ 1. Lovens formål

Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.

En grunnleggende forutsetning for at en flyktning skal kunne tilpasse seg livet i Norge er at de oppnår språkkunnskaper på et tilstrekkelig høyt nivå til å kunne fungere tilfredsstillende i arbeidsmarkedet. Erfaringsmessig er manglende språkligferdigheter den største barrieren for å komme inn i arbeidslivet og derigjennom kunne oppnå økonomisk handlefrihet for seg og sin familie. Rammeverket for opplæring av voksne flyktninger er introduksjonsloven.

Hver enkelt introduksjonsdeltaker skal ha en individuelt tilpasset introduksjonsplan. Denne planen skal utarbeides av flyktningtjenesten i samråd med deltakeren selv. Per i dag ser vi at denne planen må revurderes kraftig, da dagens individuelle plan ikke er god nok. Planen bør utarbeides i samarbeid med voksenopplæringen og også NAV. Dette må gjøres for å sikre at hver enkelt deltaker så tidlig som mulig skal få et konkret mål å jobbe mot, med et tidsperspektiv som er overkommelig for hver enkelt deltaker. Dette vil gjøre det tydelig for hver deltager hva som skal til for å nå målet.

For at introduksjonsdeltakerne raskest mulig skal bli en del av nessebysamfunnet, samtidig tilegne seg språkkunnskaper gjennom deltakelse i ulike arenaer i kommunen, er språkpraksis et godt tiltak.

Virksomhetene og organisasjonene som benyttes til språkpraksis er pr. i dag:

- barnehage
- skole
- helsesenteret
- biblioteket
- museet
- ulike deler av kommunen
- bilverksted
- idrettslag
- gårdsdrift

De aller fleste introduksjonsdeltakerne er i språkpraksis i dag, men det er alltid behov for flere og varierte språkpraksisplasser. Flyktningtjenesten jobber med å bli bedre på selve oppfølgingen av deltaker og praksisplass i arbeidshverdagen. Det er også behov for bedre samarbeid med voksenopplæringen om selve språkopplæringen på praksisplassene. Når introdeltakerne har tilegnet seg tilstrekkelig med norskkunnskap er det ønskelig at de skal over i arbeidspraksis gjennom NAV. Dette samarbeidet fungerer godt i dag.

I introduksjonsprogrammet jobbes det også med å styrke kvinners deltakelse i samfunnet, da det viser seg at det ofte er kvinner som er vanskeligst å få ut i arbeid og studier.

I lovens § 2 reguleres plikt til deltakelse i introduksjonsprogram, og siktemålet er å gi språkkunnskaper, samfunnskunnskap og arbeidstrening som fører til inkludering og muligheter i det norske samfunnet.

Lovens § 2 har slik ordlyd:

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram.

§ 2. Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder for nyankommet utlending mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering.

Loven fastsetter deltakelse i programmet som en rett og en plikt. Det betyr at enkeltindivider ikke kan la være å delta i slike program dersom de ønsker å være bosatt i Norge.

Innholdet og omfanget i introduksjonsprogrammet er nærmere beskrevet i introduksjonslovens §§ 4-5:

§ 4. Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet tilrettelegges for person som har behov for grunnleggende kvalifisering. Introduksjonsprogrammet tar sikte på å:

- a. gi grunnleggende ferdigheter i norsk,*
- b. gi grunnleggende innsikt i norsk samfunnsliv,*
- c. forberede for deltakelse i yrkeslivet.*

Programmet skal være helårlig og på full tid.

Programmet skal minst inneholde

- a. norskopplæring,*
 - b. samfunnskunnskap,*
 - c. tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet.*
- Ved gjennomført eller avbrutt program skal det utstedes et deltakerbevis.*

§ 5. Programmets varighet

Programmet kan vare inntil to år, med tillegg av godkjent permisjon. Når særlige grunner taler for det, kan programmet vare inntil tre år.

Introduksjonsprogrammet forvaltes i Unjárgga gielda/Nesseby kommune av flyktningtjenesten. Flyktningtjenesten skal sikre helhet og sammenheng i opplæring og arbeidstrening, med vekt på integrering.

5.4.3 Utfordringer

- Mangelen på språkpraksisplasser gjør at den språklige utviklingen forsinkes og det blir da vanskeligere å få arbeid og bli integrert. Dette er særlig avgjørende for de som har liten eller ingen skolegang fra hjemlandet.
- Oppfølging av språkpraksisplasser må organiseres bedre slik at det språklige utbyttet hver enkelt deltaker får blir bedre.
- Lite eller ingen tilbud i kollektivtrafikken gjør gjennomføringen av introduksjonsprogrammet vanskelig, med tanke på å følge opp at programmet er på «fulltid og heltid».
- Høy andel barnefødsler gjør at spesielt kvinnene i programmet bruker ekstra lang tid på å kvalifisere seg til jobb eller studier.
- Individuelle introduksjonsplaner må forbedres, slik at den fremmer prosessen mot kvalifisering til arbeid eller studier.

5.4.4 Mål for perioden 2016-2019

- Sikre at kvinner har like stor fremgang i introduksjonsprogrammet som menn

- Forbedre veiledning rettet mot tiltak for hver enkelt som fører frem til arbeid eller studier
- Oppstart av yrkesrettet norskundervisning i forbindelse med praksis
- Tettere oppfølging av språk og arbeidspraksis
- Iverksette introduksjonstiltak som er tilpasset samfunnslivet i kommunen for sikre at deltakerne har kjennskap til alle mulighetene som finnes i Nesseby. Dette gjelder arbeid, og sosialt/ kulturelt liv.
- Endre individuell introduksjonsplan til «individuell fremtidsplan». Denne planen må utarbeides i samhandling med introdeltaker, voksenopplæringen, flyktningtjenesten og NAV. Individuell fremtidsplan skal kartlegge mål, tiltak og avslutning på kvalifiseringsløpet allerede fra oppstart av introduksjonsprogrammet.
- Flyktningtjenesten samlokalisering med voksenopplæringen.

6 Oppvekstsenteret

6.1 Barnehagen

Foreldre søker om barnehageplass, og plass tildeles avhengig av om det er ledig plass. Norskspråklig avdeling i barnehagen har areal til å ha en utvidet avdeling ved behov. Ved en utvidet avdeling er behovet en ekstra pedagogisk leder.

Barnehagen trenger ressurser til språkopplæring, noe som er tildelt i kommunestyret juni 2015. I tillegg kan barnehagen ha behov for oppfølging av barn med spesielle behov. Dersom barna ikke har spesielle behov vil ressursbehovet være mellom 8 – 10 % pr barn, og denne ressursen skal brukes til norsk språkopplæring.

Det er vanskelig å anslå ressursbruk i barnehagene. Dette avhenger av flere ulike faktorer, eksempelvis:

- Ressurser til barn med spesielle behov
- Ressurser for å ivareta foreldre/hjem
- Ressurser til språkgrupper (blanding av minoritetsbakgrunn og norske)

6.1.1 Barnehagetilbud

Flyktninger omfattes av det etablerte tilbudet som gis av kommunen. De søker om barnehageplass, og tildeles plass på linje med andre innbyggere. Det arbeides særskilt for å sikre barnehagetilbud raskt for nye flyktninger, som et ledd i inkluderingsarbeidet. Dette gjøres fordi språklæring vil kunne gjøres raskere dersom flyktningbarn har barnehagetilbud. Flyktningbarn må sikres barnehageplass kort tid etter ankomst til kommunen for å øke kvinnenenes mulighet til å delta i introduksjonsprogram og sikre barnas integrering og språkutvikling. Samtidig må det vurderes en grense for nedre alder for barn som skal tildeles barnehageplass. Denne grensen foreslås rundt ca. 10 måneder. Yngre barn vil ha andre behov enn det barnehagen kan tilby. Hvis mødrene til yngre barn skal delta i introduksjonsprogrammet bør det etableres en annen ordning for disse barna.

Barnehagen er blant de viktigste arenaene for sosialisering og integrering av førskolebarn med tanke på utfordringene i forbindelse med skolestart. Det er derfor av stor betydning å sikre at flyktninger i barnehagealder raskt får barnehageplass. Det vil være mer krevende å få til god språkopplæring jo eldre barnet er før det starter i barnehagen.

Foreldre må tidligst mulig etter bosetting få kunnskap om at barnehager er viktig for å sikre barnets integrering og språkutvikling.

Barnehagen skal verne om barns identitet. Innlevelse og forståelse for egen og andres kultur, har stor betydning både for norske barn, og for barn med annen kulturell og språklig bakgrunn. I tillegg til å være en viktig arena for barns språkutvikling, er barnehagen en betydningsfull arena som kontaktskaper for barnet så vel som foreldrene overfor norske familier.

Manglende norskerferdighet utgjør en utfordring, og det er nødvendig å styrke språkopplæringen i barnehager.

Flyktningbarn i barnehagen i Nesseby pr. februar 2016	Antall barn
Småbarnsavdeling	4
Storebarns avdeling	2

6.1.2 Utfordringer

- Barnehageansatte savner tilstrekkelig informasjon om barnet i forkant av oppstart.
- Barnehageansatte savner tilstrekkelig informasjon om barnets bakgrunn/ identitet.
- Barnehageansatte mangler kompetanse i arbeid med minoritetsspråklige barn.
- Foreldre velger bort eller utsetter oppstart av barnehagetilbud til barn grunnet vansker med skyss.
- Avdekke og utrede barn med særskilte behov innen det første året de er bosatt.

6.1.3 Mål for perioden 2016 – 2019

- Flyktningbarn skal tilbys barnehageplass løpende gjennom året, og kommunen vil vurdere å ha beredskapsplasser tilgjengelig.
- Flyktningbarna bør starte i barnehagen raskest mulig etter bosetting.
- Styrke de ansattes kompetanse slik at flyktningbarna den første tiden i kommunen blir ivaretatt av personale som har stor kompetanse på arbeid med minoritetsspråklige barn.
- Styrke spesialpedagogisk kompetanse.

6.2 Utdanning og opplæring for barn

6.2.1 Status grunnskole

Nyankomne elever med ingen eller svært begrensede ferdigheter i norsk, får tilbud om opplæring i velkomstklasse på Nesseby oppvekstsenter. Tilbudet skal ha varighet i omlag ett skoleår, og gjelder for alle elever fra 2. – 10.trinn. Barna har rett til språkopplæring i inntil 2 år.

6.2.2 Skoletilbud

Opplæringsloven fastsetter retten til opplæring for alle barn som er bosatt i Norge.

§ 2-1. Rett og plikt til grunnskoleopplæring

Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ein offentlig grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter. Plikten kan ivaretaast gjennom offentlig grunnskoleopplæring eller gjennom anna, tilsvarende opplæring.

Retten til grunnskoleopplæring gjeld når det er sannsynleg at barnet skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Plikta til grunnskoleopplæring byrjar når opphaldet har vart i tre månader. Departementet kan i særlege tilfelle fritta elevar frå denne plikta.

All erfaring tilsier at et godt utviklet språk er første bud for en vellykket integrering, derfor er det viktig å iverksette tiltak så tidlig som mulig i skoleløpet. For foreldrene er også skolen en viktig arena for samhandling med andre og en kilde til mye informasjon om norsk samfunnsliv.

Særskilt språkopplæring i grunnskolen

Lovbestemmelsen fastslår at kommunen skal tilby opplæring til alle barn dersom det er sannsynlig at barnet skal oppholde seg i Norge i mer enn 3 måneder. Barn som har bodd i Norge i 3 måneder eller mer har plikt til grunnskoleopplæring.

Organisering

Når nyankomne og andre minoritetsspråklige elever med svært begrensede ferdigheter i norsk flytter til kommunen, er særskilt norskopplæring det første tiltaket som settes i gang. I tillegg kan mange av elevene ha behov for tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring i en overgangsperiode, for lettere å kunne tilegne seg norsk som redskapsspråk raskest mulig. I praksis er det nesten umulig å få til tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring på grunn av knapphet/ mangel på kompetente morsmåls lærere og tospråklige lærere.

Nesseby kommune velger å legge til rette for annen opplæring tilpasset den enkelte elevs forutsetning ved å organisere opplæringen for nyankomne minoritetsspråklige elever i velkomstklasse. Tilbudet har varighet i omlag ett skoleår og gjelder for alle elever fra 2. – 10.trinn. Det må gjøres en fortløpende vurdering om når elevene er klare for å flyttes over i ordinær klasse.

Det er viktig at elevene har pauser/ friminutt samtidig med andre elever på skolen. Dette for en bedre inkludering. Det vurderes i hvert enkelt tilfelle om flyktningbarna skal ha praktiske fag sammen med de andre elevene på samme alder.

I klassen

I hvert enkelt tilfelle må det vurderes om minoritetsspråklige barn bør plasseres direkte i aktuell klasse i de praktiske fagene. Fordelene ved en slik modell er at barnet knytter sosiale bånd til sine klassekamerater, får venner og sosiale nettverk på fritida og må kommunisere på norsk for å gjøre seg forstått. Et mulig tilleggstiltak er at det opprettes en «fadderordning» for hvert enkelt barn på skolen, da dette kan hjelpe til med å skape gode relasjoner tidlig i bosettingsfasen.

Alle barn bør språktestes ved ankomst til kommunen. De som er på nivå 3 går rett over til sin ordinære klasse, de som er på nivå 1 og 2 får tilbud om å være elev i velkomstklassen. Modellen med velkomstklasse må evalueres etter en tid med sikte på å heve kvaliteten på dette tilbudet.

1.klasse elevene bør starte i den opprinnelige 1.klassen på skolen. Dette for at elevene skal følge den ordinære lese- og skriveopplæringa.

Elevens rettighet – enkeltvedtak

For å avgjøre om en elev har rett til særskilt språkopplæring etter § 2-8, må skolen kartlegge elevens ferdigheter i norsk og foreta en vurdering av hvilke opplæringstilbud elevene skal få for å tilegne seg norsk raskest mulig. Verken opplæringsloven eller forvaltningsloven krever at det foreligger en søknad om særskilt språkopplæring, men foresatte skal gis anledning til å uttale seg før vedtak fattes. Det er ingen plikt til å motta særskilt språkopplæring.

Antall elever fordelt skoleåret 2015/16

Antall elever
7, derav 1 i velkomstklassen. De resterende i ordinær klasse
7, alle i velkomstklassen
2 elever i 1.klasse

Læreplaner

Etter språktesting avgjør skolen hvilken læreplan som skal følges; Læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter eller den ordinære planen i norsk med nødvendige tilpasninger.

Ressursbehov:

1,5 lærerstilling til velkomstklassen. Det er bevilget ressurser til dette av kommunestyret juni 2015.

Skolefritidsordning (SFO)

Barna tildeles plass fortløpende ved behov. SFO vil være en viktig arena for lek- og språkopplæring for barn i alderen 6 – 10 år. SFO er tilført ressurser slik at barna får språktrening i SFO – tiden også.

Behov for ressurser:

8-10 % ressurs pr elev til sosialisering og språktrening.

6.2.3 Utfordringer

- Vurdere når flyktningbarn er klare for å starte opp med samisk. Vi mangler tester og rutiner for å vurdere når de har nok grunnleggende norskkunnskaper, og er klare for å starte opp med samisk.
- Utredning av barn med særskilte behov innen det første året de er bosatt.
- For å bedre integrering av barn i skolen bør det opprettes en fadderordning.

6.3 Utdanning og opplæring for voksne**6.3.1 Status voksenopplæring**

Skolen har følgende hovedansvarsområder overfor fremmedspråklige:

- Ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for personer som er bosatt i kommunen:
- Grunnskoleopplæring for voksne

Antall elever pr februar 2016
10 elever i norskopplæring
2 elever er i arbeidspraksis
6 andre fremmedspråklige i voksenopplæringen som ikke er en del av introduksjonsprogrammet

For undervisningsåret 2015/2016 har voksenopplæringa 1,5 årsverk til undervisning av fremmedspråklige.

6.3.2 Rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne**Rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne**

- Rett til opplæring betyr at opplæringen er gratis.
- Plikt til å gjennomføre norskopplæring betyr at man må ta 600 timer (550 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap) for å få permanent oppholdstillatelse.

§17 Rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Rett og plikt til deltakelse i gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap i tilsammen 600 timer gjelder for utlending mellom 16 og 55 år.

Deltakerne ved Nesseby oppvekstsenter har svært ulik bakgrunn, fra analfabeter til deltagere med universitet – og høgskoleutdanning. Dette betyr at undervisning må tilrettelegges på ulike nivåer, fra nybegynnere under A1 til de som er på B1-nivå.

- Spor 1 (deltakere med liten eller ingen skolegang fra hjemlandet)
- Spor 2 (deltakere med en del skolegang fra hjemlandet)
- Spor 3 (deltakere som har god allmennutdanning fra hjemlandet)

Antall fremmedspråklige deltakere varierer i antall gjennom skoleåret.

En grundig innføring for flyktningene i forhold til hvilke verdier det norske samfunnet bygger på og hvordan samfunnet er organisert er en sentral del av opplæringen. Mangel på sosial integrasjon i det norske samfunn vil gi grunnlag for isolasjon og mistrivsel for den enkelte flyktning. Et 50 timers kurs om det norske samfunn på et språk flyktningen forstår er obligatorisk. I Nesseby er denne undervisninga tilbudt via lyd- bilde studio, vi kjøper tjenesten fra Drammen kommune.

Nesseby oppvekstsenter foretar kartlegging og tilrettelegging av opplæringen. Nesseby oppvekstsenter har ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for alle flyktningene. Alle voksne flyktninger begynner norskopplæringen kort tid etter at de kommer til Nesseby. Kommunen har plikt til å iverksette norskopplæringen senest 3 måneder etter innflytting. Opplæringen skal bidra til at flyktninger får gode kunnskaper i norsk språk og samfunnsliv, slik at de kan skaffe seg jobb og oppnå deltakelse, integrering og likestilling i det norske samfunnet.

Alle som deltar i norskopplæringen får en individuell opplæringsplan som skisserer mål og tiltak for norskopplæringen og langsiktige integreringsmål. Denne planen bør være en del av en felles «individuell fremtidsplan», som utarbeides i samarbeid med NAV og flyktningtjenesten.

Flyktninger som etter avsluttet Introduksjonsprogram ikke har oppnådd et tilfredsstillende kunnskapsnivå i norsk følges opp med tilbud om behovsprøvd norskopplæring inntil 3000 timer.

Noen av de flyktningene som kommer mangler helt eller delvis grunnskoleopplæring, og noen er analfabeter. I arbeidet med disse flyktningene må opplæringen bidra til alfabetisering slik at disse kan nyttiggjøre seg opplæringen i introduksjonsprogrammet.

6.3.3 Grunnskoleopplæring for voksne

Grunnskoleopplæring etter § 4-A-1 Rett til grunnskoleopplæring for voksne

”Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Retten til opplæring omfattar til vanleg dei faga ein treng for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for vaksne. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte. Opplæringa og undervisningsmateriellet er gratis.”

En stor del av de fremmedspråklige deltakerne ved Nesseby oppvekstsenter har mangelfull grunnskoleutdanning fra hjemlandet. Nesseby oppvekstsenter må starte et tilbud i grunnskolefag. Tilbud må gis i fagene norsk, matematikk, engelsk, naturfag, samfunnsfag. Det må settes av ressurser til undervisning i grunnskolefag for voksne fra høsten 2016. Undervisningen må kjøres med språkstøtte. Grunnskoleopplæringen bør starte tidligst mulig i introduksjonsprogrammet.

Det legges opp til et 2-årig løp ut fra deltakernes forutsetninger og norskkunnskaper. Mestring av grunnleggende ferdigheter på grunnskolens område vil være en viktig forutsetning for hele fremmedspråkgruppa med tanke på videre utdanning/jobb/samfunnsliv. Mange har behov for opplæring i grunnleggende ferdigheter før de har mulighet til å følge et eksamensrettet løp. Tilbudet som må tilrettelegges ut fra de forutsetninger deltakerne har, og det vil for mange være snakk om lang tidshorisont før de har den nødvendige kompetanse på grunnskolens område.

Pr. februar 2016 er det ikke behov for grunnskoleopplæring til noen i voksenopplæringen, men dette behovet bør dekkes fra høsten 2016. Dette ligger ikke inne i budsjettet til oppvekstsenteret pr. i dag.

Grunnskoleopplæring etter § 4A-2 Spesialundervisning på grunnskolens område - Lovgrunnlag:

§ 4A-2

Rett til spesialundervisning på grunnskolens område.

”Vaksne som ikkje har eller ikkje kan få tilfredstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet for vaksne, har rett til spesialundervisning.

Vaksne som har særlege behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande dugleik, har rett til slik opplæring.”

En sannsynlig utvikling fremover kan være at de fremmedspråklige vil søke spesialundervisning dersom det avdekkes ulike lærevansker i denne gruppa. Utfordringer her er å ha de nødvendige kartleggingsredskapene/kompetanse for å kunne avdekke spesielle behov. Målet er at elevene ved Nesseby oppvekstsenter må fungerer optimalt i henhold til mål og intensjoner med tilbudet. Dette for at flyktningene skal oppnå gode norsk kunnskaper.

6.4 Utfordringer

- Knapphet/mangel på kompetente morsmåslærere og tospråklige lærere i grunnskolen
- Mange av de voksne flyktningene har mangelfull skolegang fra hjemlandet. Dette betyr at denne gruppa kan ha behov for 4-6 år skoletilbud med norsk/samfunnskunnskap og eventuell grunnskole opplæring.

- Voksne analfabeter vil ha behov for et omfattende skoletilbud for å lære å lese og skrive på norsk. Dette er ressursmessig utfordrende.
- Organisering av 50 timer samfunnskunnskap på et språk som flyktningen forstår kan vær en stor utfordring. Tilgangen på morsmåls lærere er begrenset, og denne tjenesten må kjøpes på elevenes eget språk.
- Oppvekstsenteret og flyktningtjenesten burde hatt et nærmere samarbeid. Det ideelle ville vært å være samlokalisert.
- Voksenopplæringen har dag ikke egnede undervisningslokaler.
- Den individuelle planen som i dag brukes må forbedres.

6.5 Mål for perioden 2016-2019

- Kommunen skal sikre Opplæringslovens krav til innhold og gjennomføring av grunnskoleopplæring for elever i grunnskolen med flyktning bakgrunn på en måte som fremmer god språkopplæring og god integrering.
- Målet med særskilt språkopplæring er at eleven så raskt som mulig tilegner seg ferdigheter i norsk. Når eleven har tilstrekkelige kunnskaper i norsk til å kunne følge den ordinære opplæringen, opphører rettighetene etter § 2-8. Eleven overføres da til «egen» klasse og deltar i ordinær undervisning.
- Kommunen skal heve skolens kompetanse knyttet til arbeid med fremmedspråklige barn. Kommunen skal forbedre informasjon til flyktningfamilier gjennom informasjonsbrosjyrer om skole i Norge på flere språk.
- Opplæringen i norsk og samfunnskunnskap skal gi innvandreren mulighet til likestilling, deltakelse og integrering i det norske samfunn.
- Målet for opplæringen er å bidra til å gi mennesker i voksen alder adgang til kunnskap, innsikt og ferdigheter som fremmer den enkeltes verdiorientering og personlige utvikling. Opplæringen skal også styrke grunnlaget for selvstendig innsats og samarbeid med andre i yrke og samfunnsliv.
- Språkopplæringen skal bygge på *rammeverket for språklæring* som beskriver og definerer ulike språknivå. Beskrivelsen viser hvilke kunnskaper og ferdigheter som er nødvendig på de ulike nivåer.
- Opplæringen skal gi innvandreren mulighet for å bruke sin medbrakte kompetanse.
- Opplæringen skal ha som mål at de fleste av kandidatene skal bestå skriftlig norskprøve 2 og 3, og de muntlige prøvene.
- Enda tettere samarbeid med flyktningtjenesten og NAV for å bedre kunne ivareta en helhetlig opplæring til hver enkelt introduksjonsdeltaker gjennom en «individuell fremtidsplan».
- Voksenopplæringen og flyktningtjenesten bør samlokaliseres.
- Ressursbehov: 1 lærerstilling i voksenopplæringen for å ivareta grunnskoleopplæringen fra høsten 2016.
- Voksenopplæringen må flyttes til bedre og større undervisningslokaler.
- Tilby grunnskoleopplæring for voksne hvor vi sikrer at flyktninger over 16 år, som mangler grunnskole fra hjemlandet, får tilbud om opplæring i fagene norsk,

matematikk, engelsk, samfunnsfag og naturfag. Tilbudet er et komprimert løp over 2 år.

7 Arbeid og inntekt

7.1 Status

I introduksjonsprogrammet skal deltakerne få kjennskap til arbeidslivet og arbeidslivets krav gjennom språkpraksis og arbeidspraksis. Målet er at språk- og arbeidspraksisplassen for de aller fleste skal være en inngang til arbeid etter gjennomført introduksjonsprogram.

Introduksjonsprogrammet er ment å motvirke passivitet, det er derfor anledning for introduksjonsdeltakerne å ha for eksempel deltidsjobb på kveldstid uten fradrag i introduksjonsstønad (§ 11.1 *Annen inntekt ved siden av introduksjonsstønad*). I Nesseby har vi hatt flere introduksjonsdeltakere som ringevikarer for blant annet kommunens renholdere, og det er generelt en sterk vilje til å ville klare seg selv.

Det bør jobbes systematisk for at flyktninger skal kunne få ordinært arbeid. Dette vil si at vi må starte tidligere mot et endelig mål for den enkelte introduksjonsdeltaker, hvor veien som fører frem til arbeid må kartlegges og vedtas helt i starten av programmet. Herunder bør skolegang og eventuell kursing også inngå.

Det er imidlertid vanskelig å skaffe gode og mange nok språk- og arbeidsplasser i Nesseby kommune. Dette fordi det generelt er et smalt arbeidsmarked i kommunen.

Det er viktig at vi i Nesseby kommune tenker langsiktig og «raust» i integrerings- og kvalifiseringsprosessen. Dette innebærer at vårt ansvar ikke bare er å kvalifisere flyktningene til å kunne leve og bo i Nesseby kommune, men vi skal også sikre at de generelt kan tilføre det norske samfunnet arbeidskraft og være økonomisk selvstendige uansett hvor de bor. For å klare dette er det viktig å iverksette tiltak tidlig i programmet, samtidig som man øker kvaliteten på tiltakene ved å tilføre mest ressurser i denne perioden.

Det å tilby riktig kompetanse vil være et viktig tiltak, slik at Nesseby kommune kan gi både skolegang på riktig nivå, og evt. utdanning via arbeidsplasser. En forutsetning for å lykkes med dette vil være å investere i fjernundervisning med språkhjelp, slik at flyktningene kan nyttiggjøre seg undervisningen.

7.2 utfordringer

- Mange aktører i kommunen som søker de samme språk- og arbeidspraksisplassene.
- Det er et lite arbeidsmarked generelt i kommunen
- Pr. dags dato er det svært få aktører som kan gi kurs/utdanning i kommunen som kan bidra til å gi flyktningene den kompetansen som trengs for lettere å få seg jobb.
- Det er vanskelig å få jobb uten førerkort. Opplæring i førerkort bør prioriteres.

7.3 Mål for perioden 2016 – 2019

- Bedre samarbeid mellom kommunene (Vadsø og Tana) om arbeidsplasser.

- Samarbeid om bedre tilbud ved Studiesenteret.
- Få alle avsluttende deltakere i introduksjonsprogrammet kvalifisert til arbeid og/eller studier, hvor de er selvhjulpne økonomisk.
- Bedre tiltak for at introduksjonsdeltakerne kan ta førerkort som del av introduksjonsprogrammet for å være bedre kvalifisert til arbeid og deltakelse i samfunnet. Det må vurderes for hver enkelt deltaker om dette er hensiktsmessig.

8 NAV

8.1 Status

NAV Unjárga-Nesseby er bemannet med 1,5 statlig stilling og 1 stilling på kommunal side. I tillegg har kontoret felles statligleder med NAV Deatnu-Tana.

NAV behandler krav om statlige ytelser og tiltak etter NAV-loven og Folketrygdloven. NAV Unjárga-Nesseby har en minimumsløsning for NAV-kontor.

NAV skal videre hjelpe alle som har behov for økonomisk bistand ihht. Lov om sosialtjenester. *Dette betyr at dersom flyktninger har behov for økonomisk bistand – både i perioden med introduksjonsstønad og etter perioden – vil gruppen ha krav på økonomiskstønad dersom kriteriene for stønad er oppfylt. Dette på lik linje med kommunens øvrige innbyggere.*

8.2 utfordringer

- utfordringer vil være, foruten boligsituasjonen generelt i kommunen, et begrenset arbeidsmarked isolert sett i kommunen. Imidlertid er situasjonen en annen når vi utvider markedet til nabokommunene og vi ser i dag at det er mange av kommunens innbyggere som dagpendler både vest- og østover.
- Vi ser også at det vil være et behov for arbeidskraft i yrker som nødvendigvis ikke trenger lengere studier/høyere utdanning.
- I perioden for introduksjonsprogrammet vil det være behov for arbeidsplasser som kan ta i mot deltakere i arbeids/språkpraksis. Med et begrenset arbeidsmarked i nærområdet vil det være utfordrende å få dette til. Dette også fordi offentlig kommunikasjon ikke er tilrettelagt og dermed er flyktningene avhengig av førerkort og økonomi til å skaffe seg bil og drifte denne.
- En utfordring til som kommunen står overfor vil være å få til et todelt løp for flyktningene. Det ene løpet er et løp som fører kjappere ut i arbeid – altså et yrkesrettetløp der utdanning skjer gjennom arbeidspraksis og relativt korte kurs. Det andre løpet vil være et utdanningsløp med kvalifisering som basis. Dette løpet vil være lengere, samtidig vil finansieringen kunne penses over på ulike låne- og stipendordninger slik øvrig befolkning i utdanningsløp må benytte seg av.

8.3 Mål for perioden 2016 – 2019

- Satsingen på å styrke og prioritere NAVs samlede innsats på fagområdet veiledning, kvalifisering og oppfølging av brukere med innvandrerbakgrunn skal fortsette i 2016.

- NAV skal samordne sin innsats og kompetanse på integreringsområdet med kommunen som har ansvar for introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnsfag av flyktninger og innvandrere.
- NAV må bidra til samarbeid som sikrer en bedre utnyttelse av det rettighetsbaserte tilbudet innenfor voksenopplæringen, kommunen og fylkeskommunen. Tilbudet kan eventuelt kombineres med tiltak i NAV.
- Samarbeidsmøtene mellom NAV, flyktningtjenesten og oppvekstsenteret videreføres i nåværende form.

Introduksjonsordningen:

- NAV skal bidra til å gjøre introduksjonsprogrammet mer arbeidsrettet, mer fleksibelt og mer tilrettelagt ved at NAV-kontoret deltar i et samarbeid om den enkelte deltaker på *et tidlig stadium* av programmet.
- NAV skal i sitt samarbeid med kommunen være tydelige på hva NAV forventer av introduksjonsordningen, som er det sentrale virkemiddelet for å integrere nyankomne i det norske samfunn og arbeidsliv.
 - Arbeidsrettede tiltak og arbeidsformidling skal være sentrale elementer i dette arbeidet.

9 Kultur og fritid

9.1 Status

Dugnadsånd og felles innsats er en viktig del av livet i Norge. Denne tradisjonen er godt ivarettatt i Nesseby, men vi ser at det er fremmed for svært mange flyktninger. Dette kan være en hindring for sosialisering inn i det norske samfunn. Dugnad er en avgjørende del av nettverksbyggingen, og vi ser at det ofte er vanskeligere enn man tror å bli kjent. Derfor er det viktig at flyktninger deltar på fritidsaktiviteter på lik linje med nordmenn.

Kultur er et virkemiddel for integrering i samfunnet, og det er derfor viktig å ivareta det kulturelle perspektivet på alle samfunnsområder. Kultur bidrar til innsikt, velferd og utvikling. Der er et bærende element i lokalsamfunnet, et felles møtested og arena for livslang læring.

Mange flyktninger kommer fra samfunn som har lite utviklet organisasjonsliv.

Kombinasjonen av manglende informasjon om og manglende deltakelse i frivillige aktiviteter bidrar til at spesielt de voksne flyktningene kan falle utenfor på fritiden. I enkelte språk har man ingen ord for ”fritid” og kulturtiltak er ikke tilgjengelig for den vanlige befolkningen.

Gjennom de ulike lag og foreningene i kommunen kan vi bidra til at flyktningbarn deltar i fritidstilbud som:

- Fotballtrening
- Skikarusell
- Kulturskolen
- Ungdomsklubben

Målet er å hjelpe barna til å få delta på fritidsaktiviteter på lik linje med andre barn. Idrettslagene i Nesseby kommune gjør en god innsats for å inkludere flyktninger i sine tilbud, og det er viktig å sikre at dette gode arbeidet videreføres. Flyktningsjenesten gjør en viktig innsats for å sikre at barn får fritidstilbud, samt stiller med transport så de skal klare å møte opp på aktiviteter i regi av lag og foreninger.

Ungdomsklubben er også en viktig arena for flyktningbarna. Her har de mulighet til å være sammen med andre ungdom, hvor det primære hovedfokus kun er på samvær med andre, ikke organisert aktivitet. Dette er et veldig populært tilbud blant barn og ungdom.

For å øke deltakelsen i frivilligheten kan vi legge vekt på å informere nyankomne flyktninger om kultur- og fritidstilbudet i kommunen. Vi må også informere om fritidstilbudenes betydning for sosialisering, oppvekst, vennskap og deltakelse Nessebysamfunnet. Det må legges særlig vekt på å gi foreldre forståelse av hvor viktig dette er for deres barn og ungdommer.

Vi kan bli flinkere til å bidra til at flyktninger har arenaer der de kan utøve egne kulturelle aktiviteter og synliggjøre dem overfor Nessebys befolkning på skoler, ved kulturaktiviteter og lignende.

Aktiviteter for voksne flyktninger er det veldig lite av. Det meste av aktiviteter for voksne faller inn under diverse idrettsaktiviteter. Det er ikke alle voksne flyktninger som kan være med på dette. Det er derfor vanskelig å bli kjent med folk i Nesseby kommune. Vi tror at mye av grunnen er at det ikke finnes en felles møteplass hvor alle i kommunen kan delta, uten at det krever mye av hver enkelt. Offentlig transport har også stor betydning for de voksnes trivsel i kommunen, da det er veldig vanskelig for de uten sertifikat å kunne flytte på seg uten hjelp fra andre.

Per i dag er «Hobbykveld» på biblioteket i Nesseby eneste aktivitet for voksne, foruten idrett.

Flyktningsjenesten har tatt kontakt med Røde Kors Finnmark for å få hjelp til å starte «Norsktrening», et program Røde Kors har hatt stor suksess med i andre kommuner. Det vil bli invitert til kursing av frivillige og oppstart av aktiviteter våren 2016. Flyktningsjenesten har også startet Kafé Nasasho, som blir driftet to ganger i måneden av introdeltakerne, som er planlagt å bli en del av Røde Kors Nesseby sine aktiviteter.

9.2 utfordringer

- Det er store utfordringer med transport, da det er svært dårlig tilbud på kollektivtransport
- Det er vanskelig å integrere/sosialisere voksne i kommunen, da det er et tilnærmet ikke-eksisterende aktivitetstilbud for voksne i kommunen som ikke ønsker/kan drive med idrett.
- Det er ingen naturlig møteplass for voksne (og barn) i kommunen. Dette går spesielt ut over de som er aleneforsørgere eller småbarnsforeldre.

9.3 Mål for perioden 2016 – 2019

- Øke flyktningers deltakelse i idrett, kulturliv, friluftsliv og annen frivillighet, spesielt med fokus på voksne.
- Videreutvikle café og «Norsktrening» med Røde Kors
- Større involvering av Røde Kors og andre foreninger i kommunen som kulturelle aktører, hvor man ønsker å skape et bedre «venne-nettverk» for spesielt voksne.
- Utvikle nye arenaer i kommunen hvor alle innbyggerne i Nesseby kan møtes.

10 Bolig og bosetting

10.1 Status

For at kommunen skal kunne ta i mot flyktninger må det være tilgjengelige boliger. I Nesseby kommunes «Boligsosial handlingsplan» blir boligbehovet for flyktninger og innvandrere kartlagt. I planens delkapittel 2.6.5 som omhandler kartleggingen heter det bl.a.:

«I dag disponerer flyktningtjenesten 6 kommunale boliger, samt at vi leier to boliger privat. Til den ene familien som i dag leier privat, må skaffes ny bolig før slutten av mai. Dette er en stor familie (5 barn), og de kommunale boligene som finnes i kommunen allerede egner seg ikke for våre flyktninger da de blir altfor små. Dette er noe som går igjen i boligsituasjonen for flyktningtjenesten, at de kommunale boligene som allerede eksisterer ikke er egnet for våre bosatte flyktninger pga. for lite soverom.

Flyktningene skal i utgangspunktet ut av boligene sine etter to år (etter endt introduksjonsprogram), og ut på det private markedet i Nesseby kommune. Siden det private markedet er svært lite kan vi ikke regne med at flyktningene klarer å skaffe seg egen bolig etter endt program. Dette gjør at vi må fortsette å tilby boligen de allerede disponerer, frem til de ev. klarer å skaffe egen bolig. Hvor lang tid dette vil ta er det veldig vanskelig å si noe om.

I perioden 2017-2019 vil vi kunne regne med å ha behov for å disponere tilsammen 9-12 boliger. Dette forutsetter at vi har fått 3-4 boliger med flere soverom».

Per dags dato er det teknisk virksomhet som forvalter alle kommunens boliger. Det er kommunen som har tildelingsrett til boligene, og dette ivaretas av eget «Husutvalg» i regi av teknisk. Teknisk skal bl.a. sørge for boliger til flyktningene. Per 18.04.13 forvalter teknisk 46 boenheter, herav 6 flyktningboliger.

Når Nesseby kommune nå har fastsatt måltall for bosetting av flyktninger kan boligbehov kvantifiseres, og det muliggjør et målrettet og langsiktig arbeid for å sikre egnede utleieboliger.

Økonomiske rammer – drift og vedlikehold

I arbeidet med bosetting er det viktig å ta tak i boligutfordringer i form av drift og vedlikehold. «Kostnadsdekkende husleie» indikerer at det skal være en balanse mellom inntekter og utgifter innenfor en enhet som skal være selvfinansierende, og at det skal kunne

drive verdibevarende vedlikehold innenfor denne rammen. Nesseby kommune har hatt en økonomi for boligene som ikke klart nok har vært skilt fra kommuneøkonomien. Et "overskudd" i regnskapet overføres til kommunekassa iht. politiske vedtak.

Flyktningtjenesten har boveiledning for flyktningene, for å sikre god bo-evne og minst mulig slitasje på boligene. Ved feil/mangler eller behov for generell vedlikehold av boligene har teknisk et nettbasert meldeprogram, Famacweb. Dette gjør arbeidet med vedlikehold og utbedring av boligene oversiktlig og gjennomførbart. Teknisk ser imidlertid at restanselisten på Famacweb begynner å bli lang.

Driftsavdelingen til teknisk består av fire vaktmestere og operatører som drifter og vedlikeholder kommunens boligmasser og anlegg. Driftsavdelingen er dermed underbemannet, og vedlikeholdet har et høyt etterslep. En nødvendig forutsetning for økte boligmasser i kommunen er økt bemanning i forvaltningen av boligene, både med hensyn til utleie, tilsyn, kontroll og vedlikehold. En omorganisering av boligforvaltningen og selvfinansieringen må til for å få til bedre drift av boligene.

Husbankens tilskuddsordning

Husbanken kan gi tilskudd til utleieboliger til:

- a) Kommuner
- b) Stiftelser og andre aktører som bidrar til etablering av kommunalt disponerte utleieboliger.

Prioriterte målgrupper er blant annet, flyktninger, bostedsløse, barnefamilier og personer med rusavhengighet og/eller psykiske lidelser. Søknader fra kommunene med de største boligsosiale utfordringene og søknader fra kommuner som skal bosette flyktninger, skal prioriteres. Det er en forutsetning at utleieboligene er egnet for målgruppen.

Maksimalt tilskudd skal ikke overstige det som er nødvendig for å sikre at inntektene dekker utgiftene når «gjengs leie» legges til grunn.

Tilskuddet kan være inntil 40 % av godkjente prosjektkostnader. Tilskuddsmidlene skal fordeles ut fra bolig- og bygningspolitiske prioriteringer gitt av departementet. Tilsagn/vedtak om tilskudd forutsetter at det er tilgjengelige budsjettmidler.

En forutsetning for tilskudd er at kommunen kan dokumentere at prosjektene vil bidra til tilvekst av egnede kommunalt disponerte utleieboliger og vise hvordan tiltaket bidrar til en mer formålstjenlig boligmasse.

I utgangspunktet skal husleien dekke avdrag og renter på boligene, altså være selvfinansierende og ikke påvirke kommunens økonomi i negativ retning. I praksis vil det allikevel påløpe kostnader til reparasjoner og vedlikehold av boligene som ikke dekkes av husleien. Dette må det tas høyde for.

Gjengs leie i Nesseby er noe lavere enn i nabokommunene. Dette forutsetter maksimalt tilskudd fra Husbanken, 40 %, for at dette skal kunne bære seg.

Påvirkning av hvor mye kommunen kan kjøpe/investere.

- Kommunens kapasitet til å bygge

Pr. i dag er det et fåtall byggeklare boligtomter tilgjengelig nær kommunesentrum. Imidlertid har kommunen regulerte boligområder som er klar til utbygging, men som er satt på vent med bakgrunn i store utbyggingskostnader.

I Nesseby kirkested som ligger ca. 10 km. fra kommunesentrum finnes flere byggeklare tomter.

Kommunens tekniske administrasjon er pr. i dag minimalisert. Tjenester til prosjektering og anbudsutlysning må kjøpes eksternt.

Spredt bosetting

Nesseby kommune har praktisert en spredt bosetting av flyktninger. Målet er at dette skal medføre:

- Bedre integrering i et nærmiljø når ikke alle flyktninger er bosatt samme sted
- Flyktningene kan delta på kultur – og fritidstilbud i sitt nærområde

Denne typen bosetting bør man videreføre også i de neste årene, under forutsetning av at kollektivtilbudet blir bedret.

Boliger til enslige flyktninger

Nesseby kommune har frem til nå bosatt kun familier. Selv om dette skulle endre seg og kommunen også skal bosette enslige, er det likevel behov for større boenheter, da bokollektiv vil være den beste og rimeligste løsningen.

10.2 utfordringer

- Sentralisert bosetting av flyktninger i sentrumsområdet
- Mulighet for kollektivtransport, slik at man kommer seg til skole, arbeid, trening og andre aktiviteter
- Flyktningene blir boende i kommunale utleieboliger utover tidsbegrenset periode
- Mange flyktninger har behov for bo-veiledning
- Kommunen mangler tilstrekkelig med boliger til store familier
- Boligforvaltningen er underbemannet
- Økt tilsyn og kontroll av kommunens boliger
- Økonomiske utfordringer ved høyt etterslep på vedlikehold
- Det er et stramt boligmarked i kommunen noe som har ført til press på utleieprisene.
- De eldste boligene bærer preg av generelt lite vedlikehold og holder en lav standard.
- Det er få boenheter med flere enn 2 soverom

10.3 Mål for perioden 2016 -2019

- Ved økt bosetting økes bemanning på praktisk bosettingsarbeid i boligene.

- Bedre jobben med vedlikehold/tilsyn av kommunale boliger.
- Vurdere om arbeidet med å frembringe boliger til bosetting fortsatt skal ligge hos teknisk.
- Gjennom samarbeid med Husbanken skal kommunen eller kommunen i samarbeid med andre sikre tilgang på flere egnede utleieboliger slik at vi kan ivareta bosettingsmålene
- Kommunen skal bidra til realisering av boligsmål for flyktninger gjennom aktiv bruk av de virkemidler som finnes innenfor Husbankens ordninger

11 Helse

11.1 Status

Flyktninghelsetjenesten følger anbefalinger som er gitt i ”Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjennforente” (IS-1022) (publisert 16.10.2015, sist endret 09.12.2015)

Målet med tjenesten er at asylsøkere og flyktninger skal få nødvendig somatisk og psykisk helsehjelp, og å tilby likeverdige helsetjenester til alle uavhengig av etnisitet og kulturell tilknytning.

Helsetjenestens hovedansvar i forhold til flyktninger

Helsekartlegging av nyankomne flyktninger, asylsøkere, familiegjennforente, og enslige mindreårige. Med særlig vekt på:

- Screening av smitteførende sykdom, herunder tuberkulosekontroll.
- Kartlegging av psykisk helse med særlig vekt på personer med krigsopplevelser, traumer, tortur, voldtekt.

Oppfølging og behandling:

- Gi helsehjelp til personer med fysiske og psykiske helseproblemer. Henvisning til spesialisthelsetjeneste. Tverrfaglig samarbeid og koordineringsansvar for bosatte flyktninger der det er nødvendig.

Legetjenesten for Tana og Nesseby har ansvar for å gi nødvendig legeoppfølging til overnevnte grupper. De blir tildelt fastlege så snart som mulig.

Tuberkulosekontroll av flyktninger og innvandrere.

Tuberkulosekontroll er en lovpålagt undersøkelse for alle flyktninger, arbeidsinnvandrere, studenter, familiegjennforente og au-pairer fra høyendemiske områder.

Helsefremmende og forebyggende arbeid.

Undervisning, informasjon og veiledning om:

- Smitteførende sykdom

- Prevensjon
- Kosthold, fysisk aktivitet og livsstilssykdommer.
- Tannhelse
- Psykisk helse
- Kjønnslæstelse, æresrelatert vold
- Foreldreveiledning i forhold til barn som har opplevd krig, flukt.

Helsestasjonstjeneste til bosatte barn i den første fasen inntil kartleggingen og påfyll av vaksiner er avsluttet, utføres av den ordinære helsesøstertjenesten.

Tverrfaglig samarbeid

Mange flyktninger har store og sammensatte helseproblemer som krever et godt tverrfaglig samarbeid og koordinering av ulike tjenester. Helsetjenesten må opparbeide seg kompetanse og erfaring som er viktig i møte med flyktninger. Tjenesten vil i framtiden også være et ressursteam og en koordinator i forhold til andre avdelinger i helsetjenesten.

Helsefremmende og forebyggende arbeid

Nyere rapporter viser at det er betydelige helseforskjeller mellom majoritetsbefolkningen og innvandrere, og at flyktninger som kommer til Norge har en økt risiko for å utvikle livsstilssykdommer som diabetes, overvekt og hjerte/ kar sykdommer. Helsetjenesten kartlegger, diagnostiserer og behandler kroniske sykdommer herunder kroniske livsstilssykdommer. Vi har fokus på det forebyggende helsearbeidet blant annet gjennom undervisning og informasjonsarbeid til utsatte grupper.

Smittevern

En del smitteførende sykdommer som Hiv, Hepatitt B, syfilis o.a. er mer utbredt blant flyktninger og asylsøkere enn i den norske befolkningen. Helsetjenesten har oversikt og kunnskap om dette feltet, og har gode systemer til å fange opp og behandle smitteførende sykdom, og vektlegger gjentatt informasjon på pasientens språk.

Tuberkuloseundersøkelsene ved ankomst til Norge viser at en høy andel personer er smittet med tuberkulose. Tuberkulosescreening er et omfattende arbeid. Mange har reaksjoner som krever oppfølging og henvisning videre til spesialist, og en stor andel er aktuell for forebyggende behandling. Helsetjenesten koordinerer et veletablert tverrfaglig samarbeid med lege, spesialisthelsetjenesten og hjemmesykepleie som er særlig viktig i tuberkulosearbeidet.

Psykisk helse

Flyktninger er i en risikogruppe for utvikling av psykiske plager. Særlig utsatte grupper er overføringsflyktninger, asylsøkere og enslige mindreårige. Mange flyktninger er ikke kjent med vår vestlige behandlingsmodell, og i mange kulturer er psykisk helse tabu å snakke om. Det gjør at mange som sliter med psykiske problemer ikke ønsker å bli henvist til psykiatrisk behandling, eller slutter etter kort tids behandling. Det er et langvarig og ressurskrevende arbeid å ufarliggjøre og etablere et psykiatritilbud til denne gruppen.

Det er også viktig å etablere et godt samarbeid mellom helsetjenesten og de som jobber med oppfølgingen av personer med psykiske plager.

Flyktningbarn

De fleste flyktningbarn har vært utsatt for store påkjenninger. Mange har opplevd krig, traumer og tap av familie og nettverk. Foreldre er ofte preget av traumatiske hendelser, og kan av den grunn ha nedsatt evne til å være gode nok omsorgspersoner.

Barn av overføringsflyktninger er i en risikogruppe. Helsekartlegging avdekker tidlig mange utfordringer i forhold til omsorgsevne hos de mest traumatiserte foreldrene. Mange er enslige mødre som selv har stort behov for helseoppfølging. Kravene som stilles til hva de skal mestre i deres nye tilværelse fører ofte til at psykosomatiske plager forverres. Det er nødvendig med en tett oppfølging både i forhold til praktisk tilrettelegging i hjemmet og veiledning til ivaretagelse av foreldrerollen.

11.2 Utfordringer

- Flyktninger har en økt risiko for å utvikle livsstilssykdommer som diabetes, overvekt og hjerte-/karsykdommer
- Det er behov for en bedre samhandling i oppfølgingen av personer som sliter med psykiske plager, både internt i kommunen og med 2.linje tjenesten.
- Å etablere tidlig hjelp på lavest mulig nivå til sårbare familier for å styrke foreldrenes omsorgskompetanse
- Kommunehelsetjenesten har ikke god nok kompetanse på flyktningers spesielle behov og det vil være behov for å opparbeide seg denne kompetansen og dette må gjøres i tillegg til at alle de daglige oppgaver helsetjenesten har må opprettholdes.
- Behov for økt kompetanse på flyktningenes spesielle situasjon.

11.3 Tannlege/tannhelse/Øyelege/Optiker

I den relativt korte perioden Unjárga/Nesseby har bosatt flyktninger viser erfaringene at hverken tannhelsen eller synet er like godt i varetatt av flyktningene, slik det ellers er i Norge.

Det har dermed vist seg at vi må forvente en høyere andel i denne kategorien som vil ha behov for vedlikehold av tennene. Her skilles det mellom nødvendig tannbehandling og det rent kosmetiske.

Når et gjelder synet så viser noen erfaringer at synet til de som kommer bl.a. fra Afrika er svekket pga. sterkt sollys de har hatt gjennom oppveksten. Dette vil føre til at mange har behov for optikertjenester eventuelt øyelege.

Utfordringen her for begge gruppene vil være det rent økonomiske da de foreløpig ikke har hatt økonomisk rygggrad til å bære slike kostnader selv. I kommunene i Finnmark viser det seg å være en ulik praksis på hva som dekkes av kommunen og hva den enkelte selv må stå for.

11.4 Mål for perioden 2016 – 2019

- Opprettholde et godt og likeverdig helsetilbud for flyktninger og asylsøkere som oppholder seg i Unjárgga gielda/Nesseby kommune, med særlig fokus på de spesielle helseutfordringer flyktninger har.
- Samarbeid med flyktningtjensten om diverse tiltak i introduksjonsprogrammet rettet mot blant annet psykisk helse, kosthold og ernæring, barnestell/husstell.

12 Økonomiske rammer

12.1 Integreringstilskudd

Stortinget har fastsatt følgende satser for integreringstilskudd i 2016.

Integreringstilskudd	Bosettingsår	
	År 1 (2016)	kr 184 000(voksne)*
		kr 184 000 (barn)*
		kr 234 000 (enslige voksne)
		kr 184 000 (enslige mindreårige)
	År 2 (2015)	kr 220 000
	År 3 (2014)	kr 160 000
	År 4 (2013)	kr 83 400
	År 5 (2012)	kr 70 000
Barnehagetilskudd		kr 24 500 (engangstilskudd)
Eldretilskudd		kr 162 000 (engangstilskudd)
Tilskudd ved bosetting av personer med kjente funksjonshemming:	Tilskudd 1: Tilskudd 2:	kr181 000(engangstilskudd) Inntil kr 1 111 000 i inntil 5 år*

Personer regnes som voksne fra og med det året de fyller 18 år.

Integreringstilskuddet skal dekke gjennomsnittsutgifter til integreringstiltak og administrasjon av disse i kommunen i bosettingsåret og de neste fire årene.

Pr. i dag kan vi ikke si noe om hvor mye utgifter kommuner har pr. flyktning. Dette kan først beregnes etter 5 år, som er tiden man får tilskudd for hver flyktning. Vi kan da heller ikke pr. i dag si noe om Nesseby kommunes utgifter samsvarer med det fastsatte integreringstilskuddet. Regnskapsmessig er utgiftene til flyktninger i Nesseby integrert del av de enkelte virksomheters budsjett. Dette gjør at det er arbeidskrevende å finne riktig tall for utgifter i dag.

Nesseby kommune mottok i 2015 kr. 6 904 400 i integreringstilskudd fra IMDi, for 2016 er det budsjettert med kr. 8 125 000.

12.2 Innbyggertilskudd

Kommunen mottar ordinært innbyggertilskudd for flyktningene på linje med øvrige innbyggere som skal gå til å dekke mer generelle kommunale utgifter, infrastruktur mv.

12.3 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

I 2016 er målgruppen for utbetaling av tilskudd personer som omfattes av rett og plikt (16-55 år) eller bare rett (55-67 år) til opplæring i norsk og samfunnskunnskap i henhold til § 17 i introduksjonsloven og som har fått oppholdstillatelse fra og med 1. januar 2014.

Tilskuddsår	Lav sats (3 år)	Høy sats (3 år)
År 1 (2016)	13 100	31 900
År 2 (2015)	22 600	58 200
År 3 (2014)	13 300	39 500

Tilskuddet har to satser, en høy sats for personer fra Afrika, Asia, Oseania (unntatt Australia og New Zealand), Øst-Europa, Sør-Amerika og Mellom-Amerika. Lav sats gjelder personer fra Vest-Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand.

Bakgrunnen for at man har to satser er at de som har morsmål som ligger nærmere norsk og mestrer det latinske alfabetet, generelt lærer norsk raskere enn andre.

Voksenopplæringen får grunntilskudd fra IMDi basert på antall elever registrert i NIR. I 2015 var dette på kr 575 000.

12.4 Kartlegging av utgifter til bosetting og integrering i Norge

Som en oppfølging av St.meld. nr. 61 (1989–90) oppnevnte Kommunal- og arbeidsdepartementet høsten 1990 et utvalg (Beregningsutvalget), som fikk i mandat å gjennomføre en årlig kartlegging av de kommunale utgiftene til bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag.

Beregningsutvalgets oppgave er å kartlegge kommunenes utgifter til bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag, som er bosatt de siste fem årene. Målet er å se i hvilken grad disse utgiftene dekket av integreringstilskuddet.

Kartleggingen er satt sammen av tre delundersøkelser som viser gjennomsnittlig utbetalt sosialhjelp, introduksjonsstønad og administrasjonsutgifter per person i målgruppen.

Til sammen ble kommunenes gjennomsnittlige utgifter estimert til **770 300 kroner** per flyktning over femårsperioden hvor det utbetales integreringstilskudd. Det er dette beløpet som er lagt til grunn som resultat i Beregningsutvalgets kartlegging for 2014. Samlede utgifter til målgruppen består av utbetalt sosialhjelp (92 600), utbetalt introduksjonsstønad (199 100),

Kvalifiseringsprogrammet (7 600) og utgifter til integreringstiltak og administrasjon av disse (440 700) per person over femårsperioden, samt en prisjustert sats for helseutgifter (30 200). Samlet sett er det en økning i utgifter på 3,7 prosent. Denne utgiftsveksten ligger nær pris- og lønnsveksten i kommunesektoren i 2014, som beregnet til 3,1 prosent. Utgiftene holder seg dermed stabile.

12.5 Utfordringer

- Det er høye utgifter på transport på grunn av dårlig tilbud i kollektivtrafikken
- Boligsituasjonen i Nesseby gjør at man må bosette flyktninger desentralisert. Dette har klare fordeler med tanke på god integrering, samtidig som det øker de økonomiske utgiftene.
- Det bør være en «buffer» for fremtidige uforutsette utgifter.
- Det å bosette få flyktninger(under 10 personer) pr. år er kostnadskrevende.

12.6 Mål for perioden 2016 -2019

- Utnytte ressursene som utløses gjennom IMDi til å bedre integreringstiltak.
- Bruke større andel av tilskuddet i starten av introduksjonsprogrammet, slik at flyktningene kvalifiseres raskere til arbeid eller utdanning.
- Skape to forskjellige løp under introduksjonsordningen. Et arbeidsrettet løp, og et skolerettet løp.
- Høy kvalitet på introduksjonsprogrammet for å kvalifisere bedre.

13 Handlingsplan 2016 -2019

NR	TILTAK	KOMMENTAR	ANSVAR	KOSTNAD	ÅR
	Organisering				
1	Samlokalisering av flyktningtjenesten og voksenopplæringa		Rådmannen		Snarest
2	Arbeidsmøter i bosettingsgruppa		Flyktningtjenesten		Igangsett
3	Samarbeid med frivillige lag og foreninger		Flyktningtjenesten		Snarest
	Samarbeid				
1	Temadager for deltakerne i introduksjonsprogrammet	Diskutere temaer som «barn og oppvekst», «barn og arbeidsliv», «vold i nære relasjoner», «frihet til egne valg».	Flyktningtjenesten, NAV og helse		Igangsett
2	Utarbeide og ta i bruk ny individuell plan for introduksjonsdeltakerne; Individuell fremtidsplan	Utarbeide en individuell plan med konkrete mål, tiltak og tidspunkt for når deltakeren skal være ferdig i intro.	Flyktningtjenesten, voksenopplæringen og NAV.		Snarest/høsten 2016
	Flyktningtjenesten				
1	Tilpasning av kontor	Bedre tilpasset lokaler	Hjelpetjenesten	Usikkert	2016
2	Bedre og tettere oppfølging av hver enkelt introduksjonsdeltaker	Sikre at hver deltaker deltar i et program som fremmer kvalifisering mot studier eller arbeid.	Flyktningtjenesten, NAV og voksenopplæringen		Snarest
3	Samarbeid med yrkes – og studieveiledere i kommunen/fylke	Sikre bedre overgang mellom introduksjonsprogram og «ordinært liv»	NAV, Studieveileder skole, Fylkeskommunen		Høst 2016
4	Opprette Røde Kors-kafe	Nåværende kafe Nasasho skal bli en del av Røde Kors sitt tilbud i kommunen.	Flyktningtjenesten Røde Kors		Snarest
5	Starte «flyktningguide» – Røde Kors	Arena for nettverksbygging mellom flyktninger og nesseybveringer	Flyktningtjenesten og Røde Kors		Snarest
6	Opprette flere språkpraksisplasser		Flyktningtjenesten og NAV		2016
	Introduksjonsprogram				
1	Sikre kvinners deltakelse i samfunnslivet gjennom tiltak i introprogrammet.		Flyktningtjenesten		Høst 2016
2	Forbedre veiledning for hver enkelt deltaker så individuelle fremtidsplan blir gjennomførbare		Flyktningtjenesten		Snarest
3	Yrkesrettet norskundervisning i forbindelse med praksis		Flyktningtjenesten, voksenopplæring, NAV		Høst 2016
4	Bedre oppfølging og veiledning av		Flyktningtjenesten		Igangsett

	språkpraksiskandidater og språkpraksisplasser				
5	Fysisk aktivitet som del av introduksjonsprogrammet	Delta i ballspill/idrett på ettermiddag kveldstid	Flyktningtjenesten		Snarest
6	Boveiledning		Flyktningtjenesten		Høst 2016
7	Større bruk av studiesenteret for opplæring over lyd/bilde		Flyktningtjenesten og stab		Høst 2016
	Barnehage				
1	Sikre barnehageplasser ved ankomst for nyankomne flyktninger	Sikre at foreldre kan starte tidligst mulig i introduksjonsprogram met/norskopplæring	Virksomhetsleder og barnehagestyrer	50 % fagarbeider 10 % pedagog	Snarest
2	Styrke de ansattes kompetanse	Slik at flyktningbarna den første tiden i kommunen blir ivaretatt av personale som har stor kompetanse på arbeid med minoritetsspråklige barn	Virksomhetsleder og barnehagestyrer		Igangsett
	Grunnskole				
1	Tilpasse og tilrettelegge undervisningen	Kartlegge elever Plassering i velkomstklassen eller i ordinær klasse ut ifra språkferdigheter i norsk Evt. gjøre enkeltvedtak i forhold til § 2-8	Virksomhetsleder, inspektør og kontaktlærer	150 % lærerstillin g	Snarest
2	Styrke de ansattes kompetanse	Slik at flyktningbarna den første tiden i kommunen blir ivaretatt av lærere som har stor kompetanse på arbeid med minoritetsspråklige barn	Virksomhetsleder og inspektør		Igangsett
	SFO				
1	Tildele plass fortløpende	Arena for lek og styrking av språk	Virksomhetsleder, inspektør og SFO leder	80 % fagarbeider 10 % pedagog	Igangsett
	Voksenopplæring				
1	Tilpasse og tilrettelegge undervisningen	Kartlegge elever Plassering på rett nivå ut i fra språkferdigheter	Virksomhetsleder, inspektør og lærere i VO	100 % lærerstillin g	Igangsett
2	Styrke de ansattes kompetanse	Slik at de elevene får godt tilrettelagt undervisning, og kan komme raskt ut i arbeid eller videre utdanning	Virksomhetsleder og inspektør		

3	Gi tilbud om grunnskole-utdanning	Elever i VO vil ha behov for dette i årene som kommer	Virksomhetsleder, inspektør og lærere i VO	100 % lærerstillin g	Høst 2016
	NAV				
1	Samarbeidsmøter med FT. og oppvekstsenteret	Viktig med en løpende kontakt for å få til samarbeid på tvers og på et tidlig stadium for å fange opp ulike utfordringer	FT	Ingen, dog ressursbru k	Hver 14. dag (som i dag)
2	Behovsavklaring av hver enkelt flyktning på et tidlig stadium etter ankomst til kommunen	Avklaring er viktig på et tidlig stadium slik at integreringen blir best mulig og uten tidstap	NAV	Ingen, dog ressursbru k	Innen 3 mnd. etter ankomst
3	Aktiv samarbeids- partner for å skaffe praksisplasser (arbeid)	Nav vil være en viktig samarbeidspart for å skaffe tilveie tilstrekkelig med praksisplasser	NAV	Ingen, dog ressursbru k	Løpende
	Bolig og bosetting				
1	Økt bemanning	Teknisk har allerede et stort etterslep på vedlikehold, økt bemanning vil føre til bedre organisering av boligforvaltningen	Teknisk	100 % vaktmester , 50 % boligveiled er	Snarest
2	Vurdere om arbeidet som boligveileder fortsatt skal ligge hos teknisk	Teknisk skal bl.a. sørge for boliger til flyktningene. Slik som denne tjenesten blir driftet per dags dato er ikke samfunnsøkonomisk optimalt.	Teknisk	Ingen, dog ressursbru k	Løpende
3	Samarbeid med Husbanken for å ivareta bosettingsmålene	Det er nødvendig med flere boliger for at kommunen skal kunne ta i mot flyktninger. I perioden 2017-2019 trenger vi opptil 12 nye boliger.	Teknisk	100 % prosjektled er	Løpende
4	Aktiv bruk av de virkemidler som finnes innenfor Husbankens ordninger	Kommunen skal bidra til realisering av boligsmål for flyktninger		Ingen, dog ressursbru k	Løpende

15 Vedlegg

15.1 Organisering Nesseby kommune

